

Lägesanalys

utvecklingen i norra Syrien och Turkiet (version 1.0)

Utvecklingen i norra Syrien och Turkiet¹

Bakgrund

Turkiska marktrupper, med stöd av turkiskt stridsflyg, började en militär offensiv i Syrien den 9 oktober, i syfte att skapa en buffertzona mot de kurdiskt kontrollerade områdena i nordöstra Syrien. Turkiet har som uttalat mål att säkra en 30 km bred "säkerhetszon" inne i Syrien längs med den turkisk-syriska gränsen för att kunna återföra omkring två miljoner syriska flyktingar som befinner sig i Turkiet, och samtidigt trycka tillbaka den syriskkurdiska rebellgruppen *People's Protection Units (Yekîneyên Parastina Gel (YPG))*. YPG är en av Turkiet terrorstämplade grupp och utgör större delen av den militära alliansen Syrisk demokratiska styrkor (*Syrian Democratic Forces (SDF)*). Genom att slå en kil i det kurdiska området hoppas Turkiet stävja YPG:s ambitioner att utvidga sitt territorium väster om floden Eufrat, och samtidigt säkra kontroll över huvudvägen (M4) som förbinder flera strategiska städer, exempelvis Manbij, Kobani och Hasaka. Operationen som går under namnet "Fredens källa" genomförs tillsammans med turkiskstödda rebellgrupper, bl.a. den Fria syriska armén (FSA) och den s.k. Nationella befrielsearmén (*National Liberation Army*).

¹ Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden. Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden. Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden. 2019-10-17, version 1.0. Utgiven av Nationella samordningsavdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019.

Markoffensiven - Operation "Fredens källa"

Offensiven kom två dagar efter att USA:s president Donald Trump gav Turkiets president Recep Tayyip Erdogan klartecken för aktionen. Något som Trump senare har tillbakavisat och avfärdat som en "dålig idé".

Trump's beslut att dra tillbaka de amerikanska trupperna från det kurdiskt kontrollerade området i norra Syrien riskerar nu att omvandla det relativt stabila självstyret i norr till en explosiv krigsskådeplats.

De turkiska marktrupperna omfattar två pansarbrigader, två infanteribrigader, en kommando-brigad och specialstyrkor omfattande 6 000 soldater samt drygt 5 000 turkiskstödda miliser.

Turkiska marktrupper och turkiskt stridsflyg gick till angrep mot städer längs den syriska gränsen den 9 oktober. Dagen efter kom rapporter om att turkiska trupper intagit två amerikanska observationsposter längs gränsen Tal Abyad och Ras al-Ain, sedan amerikanska trupper dragit sig tillbaka från området. SDF har i vedergällning attackerat mål inne på turkiskt territorium, städerna Nusaybin, Acakale och Sanilurfa har utsatts för sådana attacker.

Stridigheterna har sedan offensiven början i huvudsak kretsat kring städerna Ras al-Ain och Tal Abyad. Ankara vill med valet att inleda offensiven i två arab-dominerade städer stärka antipatin hos befolkningen mot YPG:s autoritära styre, men också säkra en förflyttning av två miljoner syriska flyktingar i Turkiet till området. Planerna på att förflytta syriska flyktingar hoppas regeringen ska lätta de interna spänningarna på hemmaplan. Påföljderna av en massiv återvändandevåg av det slaget lär omkullkasta den demografiska balansen i nordöstra Syrien, som i sin tur kan fragmentera YPG:s kontrollterräng i isolerade enklaver.

Turkiska styrkor har också tagit kontroll över kringliggande byar till Tal Abyad, områden norr om [Raqqä samt städerna Suluk och Ain Issa](#). Sporadiska strider har också rapporterats förekomma i Qamashli.

På söndagskvällen, den 13 oktober, uppgav den syriska regeringen att trupper ska förflyttas till landets norra del för att "bemöta" Turkiets aggressioner. Beslutet kom efter att regeringen nått en [överenskommelse](#) – genom rysk medling – med det kurdiskledda styret i norra Syrien. I och med överenskommelsen får syriska trupper, sedan 2012, tillträde i den kurdiskstyrda regionen i norr. Syriska trupper kommer således att placeras längs gränsen med Turkiet, vilket bl.a. inkluderar områden som tidigare intagits av Turkiet, som exempelvis Afrin. Inga detaljer har publicerats beträffande innehållet av överenskommelsen. Ett cirkulärmeddelande som tidigare publicerats av det kurdiska självstyret uppger att parterna ingått en militär överenskommelse som tillåter regeringsstyrkorna att inta positioner längs gränsen till Turkiet i syfte att kontra den turkiska offensiven.

Syriska styrkor uppges, i skrivande stund, ha tagit kontroll över Kobani och Manbij, två gränsstrategiska städer. Intensiva strider fortsätter rasa mellan turkiska styrkor och SDF i Ras al-Ain och i områden nära al-Hasaka. Vidare uppges artilleribeskjutning ha ägt rum mellan SDF och turkiskstödda rebellgrupper i utkanten av Manbij.

Det finns inga indikationer i nuläget som tyder på en kommande konfrontation mellan den syriska armén och de turkiska styrkorna. Rysk militär patrullerar "kontaktlinjen" mellan de turkiska styrkorna och de nyanlända syriska styrkorna utanför Manbij. Situationen på marken är fortsatt instabilt och lär växla snabbt den närmaste tiden. SIA följer utvecklingen.

Offensivens påverkan på civilbefolkningen

Den snabbt växlande händelseutvecklingen som har pågått den gångna veckan har medfört svåra umbärande på civilbefolkningen, och särskilt befolkningen i de stridsdrabbade områdena.

Syriska observatoriet för mänskliga rättigheter SOHR (*Syrian Observatory for Human Rights*) rapporterar om ett [sjuttiototal](#) döda.

SOHR har också rapporterat om att turkiskstödda rebeller (Ahrar al-Sharqiya) utfört summariska avrättningar av nio civila, där bland annat en kvinnlig politiker, efter att deras bilar stoppats söder om Tal Abyad.

Ras al-Ain och Tal Abyad är med anledning av de intensiva stridigheterna näst intill avfolkade. FN rapporterar att uppemot 160 000 personer har flytt sina hem sedan stridigheterna bröt ut. SOHR befarar att antalet internflyktingar kan öka till 250 000.

Uppgifter om flyktvägar är i dagsläget oklara, men mycket tyder på förflyttningar söderut inom de kurdstyrda områdena, bortom den s.k. buffertzonen, t.ex. Raqqa, Deir al-Zour och I-Hasaka.

Den humanitära situationen är kritisk. Ungefär två miljoner människor bor i de kurdiskt kontrollerade delarna. Save the Children uppskattar att cirka 1,65 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp. [Tal al-Abyads](#) enda allmänna sjukhus som drivs av Läkare Utan Gränser (MFS) har tvingats stänga på grund av striderna. MFS har vidare rapporterat att organisationen nu lämnat Syrien. Även sjukhuset i Ras al-Ain tvingades evakuera personalen.

Närmare 400 000 personer i al-Hasaka-området står utan vatten sedan vattenanläggningen i Allouk förstörts till följd av striderna.

FN:s samordningsorgan för humanitär hjälp UNOCHA (*United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*) uttryckte stor oro över läget i sin senaste uppdatering från den [14 oktober](#). FN rapporterar bl.a. om svårigheter att nå ut med hjälp eftersom delar av huvudvägen M4 har stängts av. De befintliga internflyktinggrupper som är inhysta i olika läger runt om i området är särskild utsatta. Inkomna rapporter omtalar brist på mat, vatten och andra basala tjänster i lägren. Artilleribeskjutning har rapporterats i närheten av lägren i Ain Issa och Mabruka.

[Humanitära organisationer](#) uppskattar att 90 000 internflyktingar och 450 000 bosatta i direkt anslutning till den turkiska gränsen är i akut behov av humanitär hjälp. Internationella organisationer har de senaste dagarna lämnat Syrien.

Det humanitära läget tros komma att försvåras fortsättningsvis som en följd av de syriska regeringsstyrkornas intåg i norra Syrien. Syriska regeringen har infört restriktioner på humanitära organisationers arbete i de regeringsledda delarna av landet. Detta lär med stor sannolikhet även bli fallet i norra Syrien framöver.

Den eskalerade flyktingsituationen riskerar även att spilla över in i den kurdiska regionen i Irak (KRI). Kurdisk media i Irak rapporterade att 180 syriska flyktingar anlant till Dohuk genom gränsovergången Fishkhabour. Myndigheterna i KRI har höjt beredskapen i regionen med anledning av läget i Syrien. Kurdiska beredskapsmyndigheten *Joint Crisis Coordination Center* (JCC) uppgav att regionen har beredskap att ta uppemot 250 000 flyktingar.

Islamiska statens återkomst

SDF är en av de viktigaste framgångsfaktorer i kampen mot Islamiska staten (IS). SDF har till följd av IS territoriella förluster gripit och fångslat tusentals IS-krigare och deras familjemedlemmar. Dessa har nu förts till ett flertal läger och interneringscenter lokaliserade inne i de kurdiskstyrda områdena.

Det finns [tre läger](#) (al-Hol, al-Roj och Ain Issa) som hyser familjemedlemmar till IS-anhängare. Därtill finns ett flertal interneringsläger som hyser tillfångatagna IS-krigare. Enligt uppgifter har SDF cirka 12 000 IS-krigare i sju fångelser, varav 4 000 är utländska medborgare. Al-Hol, som är det största lägret för IS-familjer, hyser cirka 68 000 personer, varav 11 000 är utländska medborgare. Omkring 94 procent av befolkningen i lägret är kvinnor och barn. Al-Hol ligger utanför den turkiska buffertzonen.

Inkomna rapporter talar om närmare [800 IS-familjemedlemmar](#) som flytt ett läger i Ain Issa sedan det kommit under attack. Det är oklart vem som ligger bakom attacken, enligt SDF ska det vara "legosoldater" som attackerat lägret. Ain Issa hyser 12 000 internflyktingar varav 1 000 är IS-familjer.

Det instabila läget i nordöst hotar att blåsa liv i de kvarvarande IS-celler som för närvarande ligger lågt, men som snabbt kan omgrupperas i takt med att säkerhetsläget försämras. SDF har beskyllt IS för att ligga bakom två bilbomber i Hasaka och Qamishli. Risk för fortsatta asymmetriska attacker bör således inte förringas i sammanhanget.

Internationell fördömelse av Turkiets intervention i Syrien

Turkiets intervention i Syrien har mötts med starka reaktioner från det internationella samfundet som har vädjat till återhållsamhet. Turkiet har manats att drar tillbaka sina trupper från Syrien. Erdogan har avvisat kritiken och meddelat att han inte har för avsikt att avbryta markoperationerna i Syrien. I ett tal i förra veckan hotade Erdogan att släppa fram flyktingströmmarna mot Europa. Uttalandet kan tolkas som en maktdemonstration, men också som en markering gällande Turkiets resoluta beslut att eliminera YPG, som Turkiet betraktar som en gren av den terrorstämplade PKK-gerillan.

Den 11 oktober uppmanade USA Turkiet att bryta offensiven. President Trump gav finansdepartementet ([US Treasury Department](#)) mandat att belägga den turkiska regeringen med sanktioner. Erdogan avfärdade kritiken och tillade att Turkiet "inte kommer att sluta vad än någon säger". Tönen mellan parterna har hårdnat sedan artillerield, avfyrat från turkiska ställningar, slog ner mot amerikanska soldater i närheten av den syriska gränsstaden Kobani. Ingen amerikansk soldat kom till skada.

Vägen framåt - slutsatser och kommentarer

De syriska truppernas intåg är att anse som en stor scenförändring som kan ge en ny vändning i konfliktutvecklingen i landet. Kurdernas samarbete med regeringen i Damaskus är inget nytt påfund, såväl PKK som YPG har genom åren slutit olika avtal med Assadregimen. Men nu går samarbetet betydligt längre, där Assad ser ut att uppnå sitt yttersta krigsmål; att återfå kontroll över hela Syrien. Samtidigt kan hans allierade, Ryssland och Iran gå segrande i det geopolitiska spelet.

Ryssland träder nu fram som den viktigaste maktspelaren i regionen. Att Putin i dagarna är på statsbesök i Saudiarabien och Förenade Arabemiraten må vara ett sammanträffande, men är desto mer djupt symboliskt.

Iran från sin sida står att utvidga sitt inflytande i gränsområdena österut, och således konsolidera sin närvaro i Irak.

Hur Assadregimen avser agera i norra Syrien framöver är fortfarande oklart, men givet regimens agerande i tidigare rebellkontrollerade områden lär det finnas anledning att anta att det finns risk för ökad politisk repression när regimen konsoliderat makten i kurdiskstyrda områden. Därtill föreligger stor risk för ökade inslag av asymmetrisk krigföring/terrorism från islamistiska miliser och andra rebellstyrkor som tidigare förvisats norrut från tidigare rebellkontrollerade områden i de södra och centrala delarna av landet.

För Erdogan är situationen kritisk. De turkiska styrkorna står nu öga mot öga med både de kurdiska styrkorna och, än allvarigare, med den syriska regeringen och dess allierade Ryssland. Situationen utgör en potentiell risk för stormaktskonfrontation mellan Ryssland och Nato.

MIGRATIONSVERKETS NYA FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella samordningsavdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter